

NAŠA MOČ

DRŽAVNA
LIBEJSKA KNJIŽNICA
V LJUBLJANI

Celoletna naročnina znaša K 6.—
polletna " " 3.—
četrtletna " " 1.50

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Uredništvo in upravnništvo se nahaja
v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna
Oglasi se sprejemajo po dogovoru

Delavski glas.

Zbor delavskih zaupnikov je zboroval. V nenavadnem številu so se odzvale skupine. Poslušale so klic Jugoslovanske strokovne zveze. Odzvali so se delavci in uslužbenci raznih strok — pristaši pravičnega družabnega reda.

Troje znakov je označevalo zborovanje. Glavni je bil ta, da so vsi zborovalci umevali najvišjo misel, drugi je bil ta, da spoznajo lastne potrebe in zdravila, tretji je bil ta, da delavstvo, zbrano v vrstah J. S. Z., uvideva rešilnost krščansko-družabnega načela zase in za celo državo.

Zaupanje v zmago, samozavest, v pravdi za prave mejnike je obsevalo srca. Kapitalizem je zaupal, da ga reši meč, socializem upa, da se uveljavi z mečem, v vrstah krščanskega delavstva pa si videl zaupanje, da zmagajo končno tisti, v katerih ni zvijače.

Ko paziš na korak, moraš paziti tudi na cilj svoje hoje. Tudi to pravilo je uvaževal shod. Odtod resnoba, razumnost in odkritosrčnost zborovanja.

Ko leže na delavstvu dnevne skrbi, za kruha in delo, skrb zoper negotovost služke in bolezni, skrb za svoje drage in za stare dni, niso pozabili zaupniki potem, ko so ugotovili rane in potrebe in zdravila vedilnih načel, skrbi za moralo, za pouk, za časopisje, za skupna gmočna sredstva. Delavska organizacija rodi svoje sadove. Nekaj je še posebnega spomina vredno na svečeniškem shodu. Iznenadila je odločnost. Pri katoličanih v novejših dobah je najbolj manjkalo odločnosti. V delu, izkušnjah utrjeni delavski zborovalci so pokazali, da bo vsaka vlada in vsako vodstvo letelo, ki ne bo odkritosrčno in pa socialno pravično z državno silo uveljavilo delavskih zahtev.

Pravičnemu družabnemu redu delavstvo ni nasprotno, ampak narobe zahteva ga z vsem povdankom. Krščansko-socialno delavstvo se je izreklo zoper razredni boj, ali zoper pravično in nemudno rešitev družabnega vprašanja se ni izreklo. Zelo odločno vprašanje ne more čakati, pa tudi higijensko-zdravstveno in stanovanjsko ne, pa tudi vzgoja otrok ne. Rešitev ali pa proč od vladnih mest — je bilo dovolj razločno izpregovorjeno.

Vzajemnost med člani, med sodelavci, — vzajemnost tudi med stanovil Ta v teh časih tako potrebna beseda. Vendar je ne upa nihče izpregovoriti. Vzajemnost med

delavskimi stanovi — zopern je ljubi glas te besede liberalizmu in socializmu; — in kakor se ni krščanske misli prestrašil samo Herod, ampak ves Jeruzalem z njim, tako se danes straši besede vzajemnost stanov ne samo kapitalist in ves Marksov socializem, ampak vsi plašljivci in malodušneži.

V Berlinu se koljeta med seboj liberalizem in socializem, Materializem bogatih in materializem revnih — v Jugoslaviji pa se čuje ob istem času ljudski glas: »Za vse je svet dovolj bogat« — zato naj se pravično uredi brez meča in krvi. Tako iz delavskih vrst. Pravična ljudovlada in pravično sodružabljenje kapitala. Tisti, ki vodijo, so odgovorni!

Poročilo o zborovanju krščansko-socialnega delavstva.

V stolni cerkvi ob osmih se je darovala sveta daritev za prospeh delavstva, ki se zbira v vrstah Jugoslovanske Strokovne Zveze.

Ob 9. uri je otvoril zborovanje zaupnikov, naprošen po obeh podpredsednikih, Mihael Moškerc, predlagal za predsednika shoda Ivana Gostinčarja in za drugega predsednika Gabriela Habjaniča.

Najprej je bilo na vrsti poročilo o delavski politični organizaciji.

Poročal je Ivan Gostinčar. Poročilo so zborovalci večkrat prekinili z živahnim odobravanjem.

Besedo zaprosi in spregovori bivši poverjenik Narodne vlade za javna dela inženir Remec. Prizna, da se je krščansko-socialno delavstvo naravnost žrtvovalo za mir in red v Jugoslaviji ter s tem rešilo državo. Socialisti so hujskali na revolucijo in želi ter zasedli vladna mesta, ki bi po pravici pripadla tistim, ki so doprinesli žrtve za domovino. Zmeraj je tako, da trpijo dobri in pohlevni, ker se hudobni in sebični žrtvovati nočejo. — Ali kakor hitro nastopijo malo bolj urejene razmere, naj krščansko-socialno delavstvo ne odneha od svojih pravic. (Priznanje po dvorani.)

Nato sledi zanimiva debata k raznim točkam poročevalčevim in resolucijam. V debato posežejo: Peter Rozman, Alojzij Kocmur, dr. Šiler, Bertonec — Jesenice, Okorn — Trbovlje, Pirc, Vidic — Tržič, Bertonec, Kocmur.

O posameznih predmetih debate se poročamo.

Sledilo je drugo poročilo

o delavski strokovni organizaciji.

Poročal je tajnik J. S. Z. A. Komlanec. — Poročilo objavimo prihodnjč kolikor mogoče v celoti.

Debata je obsegala v glavnem predmete: Inteligenca se zanima za delavstvo (Kocmur), Krekovi spisi naj izidejo (Markez), Koroški pouka (Kuhar), Organizacija tajništva (Šiler, Kocmur), Socialni kurzi (Koprivnik, dr. Gosar), delavski list in dnevnik (Zupan), razmerje do stranke (Zupan, Gostinčar, Komlanec, Kocmur), mojstri in vajenci (Mejač), orlovski organizacija (Mejač).

Dve uri in pol je zavzela strogo stvarna debata, vendar je še zmanjkalo časa. Popoldne ob dveh se zborovanje nadaljuje. Na sporedu je najprej poročilo

o delavski gospodarski organizaciji.

Poroča predsednik konsumne organizacije Alojzij Kocmur. Poročilo priobčujemo. Strokovnjak o tem vprašanju izvaja iz lastne izkušnje. — Poročilu sledi burna pohvala.

V debato sežejo: Moškerc, Gostinčar, Komlanec, Rozman Peter, Vidic, Sef Ludvik, Lajovic. — Kar pri debati jih vrže pet na mizo 500 kron za osrednjo delavsko hranilnico.

Sledi poročilo

o delavskem tisku.

Namesto zadržanega Jos. Gostinčarja poroča Mihael Moškerc. Delavstvo potrebuje strokovnega časopisa, pa tudi političnega lista.

Pri debati se ponovi dopoldanska zahteva po delavskih predavanjih, knjižicah, Vestniku S. K. S. Z., graja se, zakaj ni izšel delavski koledarček.

V imenu Jugoslovanske dijaške zveze pozdravi shod zaupnikov Franc Žužek. Ko omeni škofove besede, kako naj bo sezidana Jugoslavija, nastanejo navdušene ovacije knezoškofu Jegliču.

Debate se udeleži 10 govornikov. Terzija Bučar omenja primerno pisavo »Slovenke«.

RESOLUCIJE.

sprejete na zborovanju zaupnikov Jugoslovanskega krščansko-socialnega delavstva dne 2. februarja 1919.

Na predlog Ivana Gostinčarja je bila soglasno in z navdušenjem sprejeta sledeča resolucija:

I. Za narodnostne meje.

Slovensko krščansko-socialno delavstvo, zbrano po svojih zastopnikih na shodu dne 2. februarja 1919 v Ljubljani, zahteva odločno od osrednje vlade države SHS, da njeni zastopniki na mirovni konferenci store vse, da ne pride prav nobeno soto našega jezika pod tujo vladno. Zahtevamo narodnostno pravične meje.

II. Za delavske politične pravice.

1. Delavstvo se izreka za socialno pravični, to je za krščanski družabni red in zahteva, da se država urejuje v smislu pravičnosti za vse stanovce.

2. Delavstvo vstraja v Vseslovenski Ljudski Stranki in sviri pred razrednim bojem.

3. Izvoli naj se takoj izvršilni odbor krščansko-socialnega delavstva, v katerem odboru naj so vsi delavski zastopniki v pokrajinskem in državnem veču.

4. Krščansko-socialno delavstvo zahteva, da je zastopano v V. L. S. po proporcij z drugimi stanovi in istotako v vseh javnih zastopih, kjer naj se ne daje nobena prednost socialnim demokratom. Krščansko-socialno delavstvo zahteva mesto enega poverjenika zase.

5. Zahtevamo postavbo v varstvo svobodnega zborovanja in združevanja.

6. Zahtevamo od vlade, da uredi ljudsko prehrano.

III. Za strokovne interese.

1. Zbor zaupnikov krščansko-socialnega delavstva poziva vse delavstvo, naj se nemudoma strokovno organizira.

2. Vlada naj izvršuje vse pomožne akcije za delavstvo potom strokovnih organizacij.

3. Vlada naj reši vse predložene delavske zahteve navedbenim potom. — Narčte delavskih postav naj vlada izvrši sporazumno z delavskimi strokovnimi organizacijami.

IV. Za gospodarsko delavsko organizacijo.

1. Delavstvo naj se oklene svojega konzumnega, produktivnega in stavbenega združništva. Kjer ni tacihi zadrug in kjer se pokaže potreba za njih ustanovitve, naj se delavstvo obrne na J. S. Z., ki bo šla v tem oziru na roko z dejanjem in svetom.

2. I. ljubljansko delavsko konsumno društvo osnuj v vseh delavskih krajih svo-

LISTEK.

Jos. Debeljak:

Nekaj misli o bogastvu in uboštvi.

Pozno popoldne je. Solnce se bori z gosto ljubljansko meglo; kaže, da se bo danes zgodaj zmrčilo. Vendar pa moram nekoliko na izprehod; delal sem ves dan, in glava mi je postala nekam težka.

Cesta na Kodeljevo je prazna kakor vedno. Neskončno pusta in otožna leži pred menoj; nepremična gola drevesa strme v gosto meglo, ob obrežju Ljubljane samotari mrtvo grmičevje. Mrazi me in ovijem se tesneje v suknjo. Komaj da kaj mislim, vsaj to ne, česar bi se zavedal.

Med potjo srečam znanca. — Mož je bogat — toda zelo nesrečen. Njegove tožbe mi oživijo zopet misli.

Ni pravzaprav uboštvo tisto, česar se večina ljudi tako zelo boji, ampak neutešena želja njih častihlepnosti. Radi bi, da bi se njihovo ime bleščalo v višjih sferah. Kruh in voda še ne bi imela preslabega okusa, ampak da se nas pri njih zaloti, to nam je bridko.

Uboštvo je življenjski duševnih velikanov, mati vse modrosti, vzgojitelj človeštva, iznajditelj vse umetnosti in vede, drzen kapital čez morja in gorovja, svečenik boljšega življenja. Bogastvo oslabi telo in du-

šo, ustavi polet duha, zaduši in zamori ga s čutno, telesno slastjo, spridi narode, rodi neizrekljive bolezni, neizrekljiva poželjenja, neizrekljive pregrehe.

Revež je bogat in poln upov, poln načrtov in osnutkov; njegovo življenje hiti mimo z nešteto bogatimi mislimi in slutnjami, katerih bogatin ne pozna. Uboštvo nas vodi nazaj v narocje narave; bogastvo nas vodi do nenaravnosti, do neobčutljivosti, do spolne poželjivosti.

Bogatini čuti le, kar ima, revež pa, kar je. Ona takozvana »beraška prevzetnost«, nad katero gosposka družba tako rada skomizga z rameni, je mnogokrat najplemenitejši in najčastitljivejši ponos, ki ga more gojiti umrljiv človek. Je to pravo čišlanje resničnih in lažljivih vrednot, bistvenih in slučajnih dobrin — zaničevanje mrtvih naslovov, obšitih uniform nečimer-nih gizdalinov, dobrorejenih puhlečev in spoštovanje tihih kreposti in čednosti brez bleščobe — zaslug brez ponašanja — modrosti brez bahaštva.

Seveda, svet misli in sodi drugače. Lepotiči se s Salomonovo modrostjo, s serafskimi čednostjo in krepostjo in družijo sebi učenosti vseh visokih šol — pa ne boš imel večje vrednosti ko dragocena svetinja, ki pa v svetu nima veljave. Zlato je tista po-vlaka, ki šele daje čednosti bleščobo, modrosti ugled. Zlato je moralna tinktura, pod katero se izpremeni blato v biser, bledarja v ljubkost, malodušnost v junaštvo, malikarstvo v duhovitost.

A je že tako človeštvo. Podivjanost je

njegova modrost, strastnost njegova pobožnost. Oni, katerim sta dala rojstvo in slučaj z neodmerjeno dobrohotnostjo dobrine sveta in sredstva, da si že tu na zemlji postavijo krog sebe raj, največkrat komaj pojmujejo blaženost nepokvarjenega srca; mislijo, da sta vera in krepost šolski pravljici in cerkvena ali državna sredstva ukleniti pokorščino narodov; bojujejo se z nespametnim ponosom proti večnim zakonom narave in končno obupajo spričo njihovih nenaravnosti, ker jim nasprotuje vse in so si tudi sami sebi v nasprotju.

Veliko je seveda tega kriva tudi vzgoja. Že iz zibelci gleda večina teh ljudi svet z zaslepljenimi očmi in mesto preproste resnice — umetne spake.

Bogatini izgubi celo naravo in ž njo izgubi vse! — Narava je resnična knjiga nebeškega razodetja, katero je pisala roka Vsemogočnega; in vsaka vrsta te ne knjige je nov čudež.

Kdo ve, če niso bili nekoč tukaj prednamci, o katerih naša zgodovina niti ne ve. Kar je mogoče bilo tukaj, je že davno strohnelo; čini onih davnih rodov so vničeni in izgubljeni. Mogoče so si obetali s ponosnim upanjem nesmrtnost svojemu imenu! In danes leži vse pokopano med grobljami pozabnosti...

In tako, kakor oni izgubljeni nepoznanega predpotopnega sveta, lahko izginejo tudi naši narodi, naši čini in naša kultura vsled naravnih razdejanj, da ne ostane po nas niti najmanjšega sledu. Potem ni bilo nobenega Napoleona, nobenega

Cesarja, nobenega Edisona, nobenega Homerja. Po tisočletjih najde mogoče nov rod naše okamenele kosti in odtise naših rastlin v mladih skritih pogorjih in bo rekel: »Tu so bili že nekdanji prebivalci, preden se je pričela naša zgodovina!« — Toda izginila so imena Grčija in Rimljani; ne ve se, ako je bila kdaj Francija in Rusija in Anglija; ne ve se, ali je bila kdaj evropska kultura, iz katere so izšli modrijani in učnjaki?

Tako se potapljam v premišljevanju neskončne narave trepetaje v svoje misli, minljivost razprostre svoje temne peroti po vesoljstvu nad zvezde in jaz padem na kolena in molim Boga.

In revno in nespametno in nevredno človeškega duha se mi zdi početje in ravnanje ubogega človeštva. Njegova nečimernost se hoče ponašati poleg zvenelih travnatih bilk; velikanska zgradba njegove drznosti se hoče šopiriti poleg pajčevin in mravljinjih stavb.

Nič ni večnega razen Boga in večnosti; nič ni neumrjočega razen njegovega dela; nič ni lepega razen narave; nič ni človeku sorodnejšega ko čednost!

Pretrgal sem vezi predsodkov in zdaj mi je, kakor da stojim dovršen, boljši in večji med svetom in večnostjo, med Bogom in človeštvom. Ne vidim na kraljevih prestolih nikake bleščobe, na uboštvu nikake sramote. Ljudje so le zato bedni, ker nimajo poguma, da bi bili srečni...

(Dalje.)

je prodajalne. Da bo pa glede riziko in nadzorstva konsumnih prodajalen, naj se pravila I. lj. k. dr. v toliko preurede, da se povsod, kjer je prodajalna, nastavi tudi nadzorstvo iz vrst članov. V naše zadrage naj se natavijo mladi ljudje, ki bodo tudi poznali delavsko vprašanje in bodo aginatorji naše kršč.-del. organizacije. I. lj. del. kons. društvo pa naj nastavi nadzornike prodajalen, ki bodo obenem delavski organizatorji.

3. Skuša naj se ustanoviti v Ljubljani za vse delavstvo skupen denarni zavod, ki bo podpiral stremeljenja delavske orga-

Sledi izredni občni zbor.

Prva točka je volitev predsednika.

Izvoli se za predsednika soglasno z velikim navdušenjem Jozef Gostinčar, najstarejši član katoliških delavskih organizacij, pa tudi najzaslužnejši za delavski prosep.

Sprejmejo se še predlogi na občo zahtevo, da se »Naša Moč« poveča, dalje zahtevo po delavskih tajnikih. Izražajo se še te in one želje. — Ko mora večina na vlak, se občni zbor in s tem pomembno zborovanje zaključijo.

Za naše pravice.

(Govoril na shodu delavskih zaupnikov Ivan Gostinčar.)

Bratje in sestre!

V zgodovini slovenskega krščanske-socialnega delavstva ne najdemo tako pomembnega zborovanja, kakoršno je današnje. Nastopila je nova doba. Stara Avstrija, ta vedno nepoboljšljiva grešnica, je dobila zaslužen plačilo. Ni je več po imenu, ostal je po njej le ogromen dolg in pa kletve tisočih in tisočih, ki so vsled njenih voditeljev izgubili svoj dom, svoje, svoje ude in svojo moč. Narastlo je po njej na eni strani ogromno bogastvo, ki se je med vojsko pomnožilo na račun revežev v posameznih rokah do naravnost neverjetnih vsot, na drugi strani pa je nastala velika množica revežev in ubožcev. Revščina je danes na svetu tako velika, da je ni bilo na svetu še nikdar take. Brezposelnost, lakota in pomanjkanje vsega neobhodno potrebne, nezadovoljivost in splošna zmedenost pa le pospešujejo že itak obupno stanje, v katerem se nahaja današnji svet.

Blazna vojska je končana, stare Avstrije ni več.

Zemljevid starega sveta se izpreminja, in čeprav je danes ta zemljevid še precej nejasen, vendar opažamo na njem že gotove črte, ki pričajo o pravičnosti in poštenosti njegovi.

Na severu je nastala velika država Čehoslovakov; poleg nje je svobodna velika Poljska, in njena soseda je Ukrajina. Zdravi narodi so to in mogočne veje na slovenskem drevesu.

Na jugu pa so se izpolnile želje in prerokbe našega velikega in predobrega očeta, pokojnega dr. Kreka. Združili smo se bratje enega troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno upravno celoto, v našo skupno domovino Jugoslavijo. In če danes ni med nami še naših ljubih in dobrih bratov iz Trsta, Goriske, Krasa, Primorja in Koroške, smo prepričani, da se v kratkem pozdravimo združeni v skupni naši domovini, kajti vsaka krivica in nasilje se maščuje, ker je protikrščansko in protinaravno.

Prepričani smo, da je našim bratom in sestram, ki ječe pod težo nasilja, silno hudo, ker ne morejo k nam, ker ne morejo uživati zlate narodne svobode, toda prišli bodo k nam, ker bodo in morajo zmagati pravična Wilsonova načela. Preko vojaških kordonov jim pošiljamo naš iskreni, bratski pozdrav in jim kličemo: Ne obupajte, mi smo vedno pri vas in z vami, in kmalu pride čas, ko bo izginila prisilna vojaška meja med nami in vami in bo tudi vam zasijalo gorko in svetlo svobodno solnce.

Naša dolžnost je, da v tem oziru sklenemo primerno resolucijo in jo odposljemo na deželno vlado v Ljubljani.

Lice starega sveta se izpreminja in že sede v Parizu zastopniki raznih držav, ki bodo to lice primerno uredili. Nemčija je brez moči. Notranji nemiri, povzročeni po ljudeh, ki so dosledni v izpeljavi socialno-demokratskih načel, boljševikov, pretresajo še zadnje stebre nekdanjega mogočnega, krvoločnega in ohole Nemčije. Bivši oholi nemški militarizem in sedanja nemška vlada nista in ne poznata ljudske volje, ampak sta oba nasilna. Ravno tako se godi ostanku bivše Avstrije, ki se imenuje danes Nemška Avstrija. Brezvestno vlada v Nemčiji in Nemški Avstriji, in na višku svoje slave je prostozidarstvo. Prostozidarstvo pa se ne briga za potrebe ljudstva, ampak glavno mu je udejstvovanje cerkvi in veri sovražnih naprav in zakonov. Ko na Dunaju in v drugih večjih mestih Nemške Avstrije ljudstvo strada in lakote umira, ko na stotisoče ljudi išče za sluzka in brezposelno pohajkuje, ko tisoči in tisoči invalidov prosjajo in napol naga

in sestradana deca revežev in sirote zmrzujejo na cestah in nezakurjenih stanovanjih in brlogih, pa prostozidari, ki zdaj vladajo Nemško Avstriji, hite delati zakom o razporoki. Ne skrbijo jih in mrzli so, ako ljudstvo gladi in mraza umira, zanje nimajo srca, a mudi se jim, da razdero krščansko družino in naselijo v njo poleg telesne revščine še obup in nepotrpežljivost. Boj cerkvi, boj veri, to jim je glavno, vse ljudske potrebe so postranska stvar.

Kako je pri nas?

Razmere so se vsled vojske silno izpremenile. Svobodna Jugoslavija je na mah razdrla vse vezi, ki smo jih imeli krščansko-socialni delavci do naših enakomislečih nemških delavcev, državne meje, ki so nas preje vezale z Dunajem, so padle, padle so pa tudi meje, ki so nas preje umetno ločile od naših bratov Hrvatov in Srbov. Naravno je torej, da iščemo načelnih vezi z našimi brati in hočemo z njimi skupno delovati na podlagi krščansko-socialnih načel za izboljšanje delavskih teženj. Mi nismo nepripravljeni, ker v naši Jugoslovanski Stokovni Zvezi je, kakor že ime samo izpričuje, dovolj prostora za vse pošteno in krščansko misleče jugoslovansko delavstvo. Dolžnost naša je, da tudi politično skupno nastopamo za korist delavstva.

Delavstvo je v Jugoslaviji za kmeti glavni in najštevilnejši stan. Zato je neobhodno potrebno, da bo to delavstvo tudi zadostno upoštevano in bo imelo vse pravice, kakor jih bodo imeli drugi stanovni. Stojimo na stališču popolne demokracije, in zato zahtevamo splošno in enakopravno, ki direktno in tajno volilno pravico po sorazmerju (proporciju) tako za moške, kakor tudi za ženske, in sicer v vse postavo-dajne in upravne zборе. To je naša prva in glavna zahteva, in vsako drugo volilno obliko odločno odklanjamo.

V stari Avstriji smo imeli že tako volilno pravico razum proporcija, imele pa jo niso ženske. Naša zahteva je bila vedno: tudi ženskam političnih pravic. Ta vojska pa je pokazala, da so ženske dovolj zrele zanje in so jo tudi pošteno zaslužile. Kdo je gospodaril doma in nosil sam vso težo in skrb za družino, za prehrano in delo, kot ravno ženske. Ako bi žene ne skrbele in delale z vsemi svojimi močmi, kako bi izgledala naša družina, kako naš narod, ko smo se mi povrnili. Naša hvaležnost nas veže, da jo dvignemo k soodločevanju tudi po vojski.

Zahtevamo popolno svobodo združevanja in popolno svobodo tiska. Zahtevamo pa tudi popolnega varstva, da se ta svoboda prav od nobene strani ne bo ovirala.

Zahtevamo delavskega varstva in popolnega delavskega zavarovanja. Država naj skrbi za zdrava delavska stanovanja in zadostno delavsko prehrano.

Ne morem si kaj, da bi se ne pečal nekoliko še z našimi prav domačimi razmerami v naši lastni hiši.

Mi krščansko-socialni slovenski delavci smo del V. L. S. in njen drugi najmočnejši stan. Vežejo nas na to stranko njena krščanska načela, ki odklanjajo vsak razreden boj in določajo krščansko pravičnost vsem stanovom. Krščanska načela tudi zapovedujejo, da mora močnejši pomagati slabšemu in nikdar dopustiti, da bi se mu godila krivica. Na podlagi teh načel smo se doslej dobro razumeli z drugimi stanovmi. Ako so se posamezni stanovni stanovsko organizirali: Kmetje v kmečkih zvezah, delavci v delavskih društvih in obrtniki v svojih stanovskih društvih, med stanovni ni prišlo nikdar do očitnega nasprotstva, ker so krščanska načela in vodstvo S. L. S. in V. S. S. ta trenotna nasprotja odstranili. Krščansko načelo pravičnosti je doslej v tej stranki vedno zmagovalo. Zadnji čas pa se čujejo glasovi in tudi dejanja govore, da kmečki stan, kot najmočnejši stan noče več sodelovati z drugimi stanovmi v isti stranki. V »Slovenca« beremo, da nameravajo kmetje V. L. S. preosnovati v kmečko stranko in zvezani s hrvaškimi in srbskimi kmeti delati samo za svoje koristi, t. j. čuvati in pospeševati svoje koristi ne glede na škodo drugih stanov. Zadnja imenovanja v pokrajinski svet in državno veče so že to namero pokazali, ko je stranka skoro popolnoma prezrla delavstvo. Iz ene krščanske stranke bo nastalo več stanovskih strank, ki se bodo razcepljeni izgubljali v socialno demokratsko in liberalno stranko. V gospodarstvu bo zavladal liberalizem, v stanovskem boju bo pa rastlo protikrščanstvo in brezvestvo. Hujše kot kdaj bo zadivjal bratomorni boj iz katerega bo izšlo brezvestvo kot zmagovalec, kajti ubita bo krščanska pravičnost, zrastle pa bo lakomnost po dobičku, brezsrčnost do bližnjega in oholost in prevzetnost močnejšega. Posledica vsega tega bo splošna nezadovoljivost in prav gotova revolucija.

Mi krščanski delavci svarimo pred takim korakom, ker je krščansko načelo družabne pravičnosti podlaga našega dela. Bojimo se ga kot krščansko misleči ljudje, ki nam je za krščanski družabni

red. Kot delavci se ga pa ne bojimo. Naše vrste so mnogoštevilne, saj imamo po raznih naših delavskih organizacijah izven izobraževalnih društev, nad 11.000 članov. Te vrste bomo uredili, jih samo po naše organizirali in prihodnji nastopili. V tem oziru nam je to še celo všeč, ker bomo lahko pokazali svojo moč.

Kdo pa je danes delavec? Ali ni naša domovina samo ena velika delavska družina, en velik delavski dom? Ali naš kmet izvaža svoje pridelke v tujino, ali tudi njemu ne manjka kruha kakor nam? Domovina revežev smo, ki nič nimamo in se ne moremo primerjati bogatim tujim narodom. Zares, dovolj je kruha za vse v naši domovini, ako hočemo; ali ako hočemo biti srečni, naj se ta kruh deli po krščanski pravičnosti med vse stanovne. Vsi stanovni so potrebni in navezani eden na drugega, zato naj vlada med njimi prava, krščanska ljubezen.

Kot demokratije stojimo odločno na stališču demokratičnega vladanja. Odkrito povem in povdarjam: Stojimo na stališču ljudovlade-republike. Ljudstvo naj si prosto voli poglavarja svoje družine, naj si prosto voli svojo usodo. Ako smo se zdaj uklonili potrebi razmeram, s tem še nismo izdali svojega načelnega stališča. Radi priznamo zasluge sedanje dinastije Karagjorgjevičev za osvoboditev Jugoslovancev, hvaležni smo jim za vse, kar so storili s svojim možatim nastopom in velikim trpljenjem v tej vojni, toda po svojem demokratizmu smo proti vsakim predpravicam posameznikov in posameznih rodbin. Razumnost vladaj in ne prirojena pravica. Naše politično delo bo, delati za republiko, ker ta edina odgovarja ljudski duši in misljenju. Vemo dobro, da bomo pri tem Slovenci »ta kratko« vlekli, pa to nam je vseeno, glavno je, da bo na čelu vedno le razumen mož, ne pa kaka patentirana rodbina.

Ko mi odločno odklanjamo razredni boj in zahtevamo, da vladaj med stanovni krščanska pravičnost, socialni demokratije naravnost zahtevajo razredni boj. Socialni demokratije so zdaj po vojski dvignili svojo glavo. Svobodo, ki smo jo vsi tako željno pričakovali, socialni demokratije izrabljajo tako, da jo pač zahtevajo zase, odreka jo pa drugim svobodo misljenja in združevanja. Z vso silo terorizirajo naše delavstvo in mu prete z vsemi mogočimi posledicami, ako se ne udele njihovim grožnjam in ne pristopijo k njihovim organizacijam. Tako so delali na Jesenicah, v Bistrici na Koroškem in v vseh krajih na Koroškem. Kakor tudi sploh v vseh naših krajih.

Prav nič se ne čudim temu, da so socialni demokratije tako ošabni in nasilni, saj so jim dali vse, o čemer se slovenskim socialistom nikdar niti sanjalo ni in do česar po svoji moči tudi nobene pravice nimajo. Imajo eno tretjino poverjenikov pri naši deželni vladi, dobijo 14 sedežev v pokrajinskem svetu in šest v državnem veču v Beogradu. Prav je, da so vpostavodajnih in upravnih zastopih zastopane vse stranke in po možnosti vsi sloji, toda to mora biti pošteno razdeljeno in tudi nam bi pristojalo poštenim potom zastopstvo pri deželni vladi. Ne pulimo se sicer za ta mesta, toda po številu članov naših organizacij smo enakovredni socialnim demokratom. Socialni demokratije so zdaj na vrhuncu svoje neupravičene in nezaslužene slave, toda njihov lastni terorizem bo storil to, da jih bo še preje vrag vzel, kakor bi jih sicer.

Na Hrvaškem so si socialni demokratije med seboj v laseh. Naenkrat so prišli kakor pri nas v javnosti do moči, a svoje moči niso uporabljali v korist delavstva, ampak le v svojo lastno korist. Boljševizem gospodari po Slavoniji in tudi v drugih hrvaških krajih. In kakor v naših krajih razširjajo nemški in nemčurski socialni demokratije boljševizem, z namenom uničiti našo mlado državo, tako delajo na Hrvaškem temni elementi isto delo.

Z liberalci bom prav hitro gotov. To so ljudje, ki so sicer v zadnjem času dobri narodnjaki, sicer pa brez vsakega socialnega programa. So sinovi in hčere slovenskega naroda in so svojim starišem celo hvaležni, da so jih naučili slovensčine, toda drugega, pa tudi nič ne znajo. Ne poznajo prav nič potreb ljudstva, so oholi ljudje, ošabni in prevzetni, ponašajo se, da so brezverci in prav dobri krokarji, imajo prav dobra grla za kričanje in resnico silno sovražijo. Podobni so socialnim demokratom in zelo radi terorizirajo. Nam delavcem niso posebno nevarni, ker jim smrdi naš delavski znoj. Na kmetih imajo pač nekaj moči, in danes morda so razmeroma več kot pred vojno, ker so bili kot trgovci in uradniki, kot velekmetje in prekupevalci oproščeni vojaške službe, medtem ko so krščanski kmetje in delavci umirali v streših jarkih. Po mestih imajo morda večino, ker tu je največ gospe in morda je temu krivo tudi to, ker se naša krščanska inteligenca premalo briga za javno življenje in gibanje.

Orisal sem vam v kratkih besedah obris političnih strank na Kranjskem. V

deželni vladi so vse tri stranke enake zastopane.

Priznamo, da ima sedanja vlada zelo težko stališče. Splošna nezadovoljivost, posebno še, kar se tiče prehrane. V nekem listu sem čital te dni oster protest proti onim osbam, ki trdijo, da je prehrana v Jugoslaviji slabša, kot je bila v bivši Avstriji. Jaz ne trdim tega, toda, kdor je vojni kruh v Ljubljani, ki ga imamo sedaj, bi se jaz prav nič ne čudil, ako bi dotični napravil na državno pravičnost ovadbo proti načelniku ali komusižebodi ljubljanske mestne aprovizacije radi poskušenege umora. Enoglasna je sodb, da tako slabega in zdravju škodljivega kruha v Ljubljani pod staro Avstrijo nikdar ni bilo. Gnjilo žito se melje za naš kruh, pa ne pšenica in rž, ampak tako žito, ki je bilo včasih za konje in prešiče, pa še ti ga niso žrli, ako je bilo gnjilo. Le povprašajte ljudi in povedali vam bodo, da ima skoro vsak izmed njih, ki jedo ta kruh, želodčni in črevesni katar in stari ljudje dobe po tem kruhu gliste. Petroleja ni, drož ni, soli ni, žveplenk ni, meso bodo zopet omejili in še več drugih stvari, potem ni čudno, da ljudje niso zadovoljni, ker želodec ima čisto drugačen program, kakor je narodni program raznih strank. In vendar je dovolj živil v naši državi, vsaj za prvo silo, treba bi bilo le prave bratske in krščanske medsebojne ljubezni.

Nemci in nemškutarji delajo tudi naši vladi precej preglavic. Tu je vlada sama precej kriva. Stojimo na stališču krščanske ljubezni do bližnjega in pravičnosti. Toda prav mnogo je med nami takih ljudi, poturic, ki s tujo pomočjo, ali pa v vladnih službah, delajo nemire in kravale. Domu naj se jih pošlje, če jim pri nas ni všeč, pa bo mir besedi in dejanju.

Dolžnost naša je in sicer v tem resnem trenutku naša sveta domovinska dolžnost, da že v kali zatremo vse morebitne nemire in boljševizem. Opominjamo sicer vlado, naj se bolj briga za delavske potrebe, posebno prehrano, kakor se je brigala doslej, vendar ako bo res vsaj količaj delala, mi jo bomo podpirali, čeprav nam ni prijazna, ker vemo, v kako težkem položaju se nahaja danes naša domovina.

Bratje, sestre!

Uredimo svojo lastno delavsko hišo. Delavci moramo tudi politično z vsemi močmi delovati, da se naše delavske zahteve uveljavijo. Zato pa potrebujemo svojega delavskega političnega vodstva, ki boji za enkrat, dokler smo še združeni vsi v V. L. S. le pomočen organ S. L. S. Izvoli naj se izvršilni odbor Slov. kršč.-soc. delavstva.

V vsaki občini ali delavskem kraju naj se izvoli delavski odbor, ki se bo pečal s političnimi vprašanji, zbiral naše misli in na politične shode in razgovore in jih tako pripravljaj na bodoče politične boje. Politično zrelo delavstvo bo lahko odbilo vse napade naših nasprotnikov in bo pri volitvah storilo vedno svojo dolžnost.

Končujem! Kdor ima količaj ljubezni do delavstva, pridri v naše vrste. Dovolj je dela med nami, dolžnost vsakega pa je, da po svojih močeh pripomore do lepšega razcvita naših organizacij. Le tako bo mogoče, da ohranimo delavstvo v zdravem misljenju in da visoko ohranimo križ, ki je znamenje krščanske pravičnosti in ljubezni.

O delavski gospodarski organizaciji.

(Poročal Alojzij Kocmur na shodu zaupnikov krščansko-socialnega delavstva.)

Poleg politične in strokovno-izobraževalne delavske organizacije se mi zdi najvažnejša in najbolj pereča, gospodarska organizacija. Važnost in nujnost se je pa pokazala posebno v času svetovne vojne. Delavsko gospodarsko organizacijo bi jaz delil v tri glavne panoge, ki so: 1. Konzumna organizacija. 2. Organizacija produkcije. 3. Organizacija kapitala.

Prve dve panogi si nista nujno v neposredni zvezi, pač pa je v ozem stiku tretja, tako s prvo, kakor z drugo.

1. Konzumna organizacija. Važnost konzumne organizacije za naše delavstvo je spoznal naš nepozabni in neumorni organizator dr. Krek že pred 25. leti, ko je ustanovil prvo konzumno društvo na Slovenskem to je »Prvo ljubljansko del. konzumno društvo«, kateremu so sledila pozneje še ona na Jesenicah, Idriji, Trzinu, Stari trg pri Ložu, Zagorju in drugih krajih naše domovine. Naša kršč. soc. organizacija je bila torej prva, ki je pričela organizirati delavstvo in je skušala zboljšati njegov gmetni položaj.

Kaj je konzumno društvo in kak pomen, da ima, Vam danes, ko smo na koncu svetovne vojne ni treba razlagati, saj je večina Vas, ki ste tu zbrani, gotovo član katkega delavskega konzumnega društva, ali pa ste vsaj slišali, kako ta društva, tam kjer so, delujejo. Razlika med konzumom in trgovcem za delavca-konzumenta je ta, da ostane dobiček, ki bi ga sicer vtaknil

v svoj žep trgovec, konzumentu samemu, organiziranemu v konzumni zadrugi, ozir. le tej zadugi, ki je skupna last vseh članov. To se pravi, delavec kupi ceneje, ker dobiva ali sproti ceneje blago, ali se mu pa izplača dobiček koncem leta v obliki dividend ali popusta ozir. ostane vsaj en del kot skupni kapital v rezervnem zakladu, da se s tem omogoči nadaljni obstoj in razvitek zadruga.

Konzum ima pa še drug pomen za svoje člane, kar se je posebno pokazalo v času svetovne vojne. Trgovec namreč proda blago onemu, ki več ponudi, ne oziroma se na to, če je dotični bil doslej njegov odjemalec ali ne in ne oziroma se na to, če proda blago na debelo ali na drobno. Saj so znani posamezni slučaj, ko so trgovci kupili blago in hranili blago, dokler ni prišla cena na gotovo višino, nakar so blago prodali po večini na debelo in celo v drugi kraj, ker je bilo to bolj varno. Saj je znano, da so se te metode posluževali celo kmetje, pri katerih je dobil vsak tujec preje kot domačin in to iz enostavnega razloga, ker se je domačinu sramovalo prodati po tako zelo visokih cenah kot jih je dosegel pri tujcu. Poleg tega, je bil pa tudi manj v nevarnosti, da ga prime roka pravice, ki je navijanje cen več ali manj strogo kaznovala.

Ni pa tako v konzumni zadrugi, ki skuša blago razdeliti kolikor mogoče na vse člane enako in po kolikor mogoče zmernih cenah. Pri konzumu je, če je poslovanje redno in pošteno, kako navijanje cen v pravem smislu besede sploh izključene, kajti, če bi se tudi cene kakemu blagu zvišale, ostane dobiček vedno le članom in njihovi zadrugi, ne pa kakemu tretjemu.

Da so konzumna društva te svoje naloge tudi dejansko izvrševala, kaže najbolje velikanski naval na naše konzume tekom prvega in drugega leta vojne. Konzumi so namreč imeli več ali manj zaloge in cen niso dvigali, vsled česar je nastala med ceno pri trgovcih in konzumnih velikanska razlika ter je bila večkrat cena kakemu blagu po več kron nižja. Nastale so pa druge težave, katerim konzumna društva vsaj pri nas niso bila kos. Prišla je vojna, pomanjkanje blaga, prometne ovire, nazadnje pa še razne centrale, ki so imele in imajo še edino pravico razpolagati z blagom gotove vrste, konzumna društva so pa hoteli trgovci odriniti na stran. Kdo naj bi pa prodajal svojemu konkurentu, če blago sam lahko proda? V centralah so sami trgovci in pri vladi pa tudi niso bili bogve kako naklonjeni delavski organizaciji. Pokazala se je velika vrzel, to je pomanjkanje osrednje konzumne organizacije, t. j. velenakupne zadruga, ki bi odvezla posameznim malim konzumom breme nakupa. Med tem, ko so imeli socialisti svojo centralo na Dunaju, ki je vsaj deloma za nje skrbela, smo bili mi prepuščeni samim sebi, — postavljeni smo bili pred popolnoma nov položaj. Pokazala se je naša neorganiziranost na gospodarskem polju.

Skušali smo si skupno z načini političnimi nasprotniki, socialnimi demokrati, ustvariti vsaj za časa vojne odpomoč, z ustanovitvijo vojne zveze ta odpomoč je bila pa le delna in pristranska, ker je vodstvo v socialno-demokratskih rokah. Zato so se množile in se še množijo pritožbe naših konzumarjev, češ, tam se dobi to in to, pri nas pa ne, tam se dobi več kot pri nas itd. med tem, ko je bilo preje, ko je bila prosta trgovina ravno obratno, ter je naša konzumna organizacija v vsakem oziru nadkriljevala socialistično.

Vojna zveza je danes le nekaj jeroob nad nami. To, kar bi morali mi dobiti naravnost od žitnega zavoda, sladkorne centrale, tovarne za milo, aprovizacije itd., dobi za nas vojna zveza, ki pa že gleda, da dobe najprej, najboljše in največ socialistične organizacije, če pa blaga zmanjka, ga zmanjka za nas. Kadar se pa z novega začne delitev, dobe zopet prvi njihovi tovariši. Vojna zveza pa tudi podraži blago, ki gre skozi nje roke, namesto, da bi ga dobila naravnost zadruga sama.

Toliko o Vojni zvezi, ki upam, ne bode več dolgo obstajala, saj je bila ustanovljena le za aprovizacijo vojnih obratov in za čas vojne. Vojnih obratov pa sedaj ni več, minula je tudi svetovna vojna in upam, da bodo kmalu nastopile razmere, ko bodo razne vojne centrale stvar preteklosti.

Na način, kakor je šlo dosedaj, torej za naprej ne more več iti, vojska nas je zmodrila. Vsi čujemo potrebo, da se mora urediti in organizirati ne-le konzument, ampak tudi konzumne zadruga. Nastane le vprašanje, kako. V tem vprašanju si pa še nismo na jasnem, in treba je, da o tem razmišljamo in sklenemo, kar nam najbolj ugaja in kar najbolj odgovarja naši potrebi. Mogoče je tukaj dvojen sistem: Ali enotna konzumna zadruga za vse naše delavstvo s prodajalnami po raznih krajih, kjer je delavstvo v večjem številu naseljeno, ali pa posamezne samostojne zadruga v vsakem takem kraju, na čelu s centralo, ki naj bi preskrbljevala tem zadrugam na-

kup. Navedel bom dobro kakor tudi slabo stran posamezne oblike.

I. Ena zadruga s prodajalnami ali prodajnicami. Tako zadruga že imamo, in to je naša I. ljubljanska delavska konzumna društvo, ki ima sedaj sedem prodajal, in sicer v Ljubljani na Kongresnem trgu, Dunajski cesti, Zaloški cesti, na Glinah, potem v Kranju, Trzinu in Križah pri Trzinu. V kratkem pa namerava otvoriti še dve prodajalni, za kar ima že prostore, in sicer v svojih hišah na Starem trgu v Ljubljani in v Spodnji Šiški. Prednost take enotne zadruga je: 1. enotno vodstvo, 2. možnost zamenjavanja blaga, ki ne gre v eni prodajalni, v drugo, in 3. nemožnost, da bi se imelo prodajalno, ozir. podružnico kot predmet izkoriščanja, ampak nasprotno bi bila dana možnost, da bi se v posamezni prodajalni iz posebnih krajevnih vzrokov, n. pr. konkurenca, večje ubožstvo, delavske stavke itd. prodajalo blago ceneje kot drugje ali pa celo pod nakupno ceno.

Slaba stran tega načina je pa prevelik delokrog, manjša preglednost in možnost nadzorstva, ter vsled tega prevelik tveganje za dotično zadruga. Vendar pripomnim, da bi se dale te senčne strani vsaj deloma odstraniti ali zmanjšati z gotovimi odredbami, stroгим nadzorstvom itd.

II. Drug način je pa: V vsakem kraju samostojna zadruga, in na čelu teh zadrug centrala za nakup. Tudi ta način je bil doslej že izveden, sicer ne na strogo delavskem stališču, marveč v Gospodarski zvezi v Ljubljani, v kateri so včlanjene vse naše konzumne zadruga. Ta način se pa doslej ni obnesel, in če bi se odločili za ta način ureditve, bi bilo treba tako na strani zadrug kot na strani centrale temeljite reforme. Glavna pritožba na strani zadrug v tem oziru je bila že pred vojno in se posebno tekom vojne, da niso bile postrežene, da so bile zastopljane in da sploh niso dobile nikakega blaga. Na drugi strani je pa na take pritožbe odgovarjala Gospodarska zveza, da se je zadruga ne drže, da nakupujejo pri drugih trgovcih, vsled česar se ne more nanje računati kot stalne odjemalce, da se hoče od Gospodarske zveze blago le tedaj, kadar se ga drugje ne more dobiti, vsled česar tudi G. Z. ni zmožna, da konkurira z drugimi velikimi trgovskimi, ker je deloma sama navezana, da krije pri njih svojo potrebo.

Vse to, tako na eni, kot na drugi strani, so zelo važni in tehtni, pa tudi popolnoma upravičeni ugovori. Kažejo pa vsi ti ugovori, da manjka ravno prave organizacije. G. Z. se smatra veliko bolj kot centrala kmetijskih zadrug, kot pa centrala konzumnih zadrug, zato so bile naše konzumne zadruga tudi v resnici zastopljane. Res je pa tudi na drugi strani, da ni bilo pri zadrugah čista solidarnosti in so se G. Z. premale oklepale. Kdo je bil pa prvi in najbolj kriv, se pa ne da dognati. Sicer pa to tudi ni moja naloga, dovolj je, da konstatiram dejstvo in se pogovorimo, kako bi se dalo nedostatkom odpomoči.

Če bi se odločili za sistem posameznih zadrug, združenih v skupni nakupni centrali, potem bi se moral pač ustroj bodisi G. Z. ali pa centrale, ki naj bi se šele ustvarila, prirediti dejanskim potrebam, tako da bi bile zadruga prisiljene kupovati pri centrali, centrala bi pa morala videti v zadrugi ne predmet izkoriščanja in dobička, ampak edini namen, ki ga more imeti, tako posamezna zadruga, kot centrala, to je pospeševanje združništva in v njem včlanjenih konzumentov.

Vse to združiti v tem drugem sistemu bi bilo pa zelo težavno in bi bilo treba na polju združništva temeljite reforme ter popolnoma novega načina združnih pravil, v katerem bi se že v pravih prepustil ves nakup centrali in bi centrala na eni strani odpošiljala v odbore zadrug gotovo število odbornikov, zadruga na drugi strani pa v centralo, ker le na ta način bi bila zaimena vzajemnost in pa medsebojna kontrola. Ker pa sedanja pravila niti zadruga niti centrale niso prirojena v tem smislu, bi bilo treba tozadevnega zedinjenja in preustroja.

Prednost takega načina bi bila samostojnost posameznih zadrug in odgovornost vsake posamezne zadruga za njeno lokalno poslovanje, medtem ko bi potem centrala bila razbremenjena skrbi za vodstvo posamezne zadruga in bi tem lažje skrbela za temeljito organizacijo nakupa. Meni bi bilo popolnoma vseeno, če se uredi stvar na prvi ali drugi način, samo da se sploh uredi. Ureditev je pa v interesu našega kršč. soc. delavstva nujno potrebna in pereča.

Če bo sad današnjega zborovanja samo ta, da se povoljno uredi to vprašanje, potem bo uspeh zadosten, kajti iz dobre gospodarske organizacije bo črpal naš delavec tudi politično samostojnost in politično izobrazbo. Tak delavec tudi ne bo socialist. Saj nam je znano, iz katerih vrst se le-ti rekrutirajo. Najboljši zaveznik socializma (tukaj imam v mislih seveda brezverski socializem, ki hoče s silo prevreči obstoječi red in namesto reda upeljati anarhijo) so revščina, razbrzdanost, pijan-

čevanje in sploh neurejene družinske in družabne razmere. Te vrste ljudje nimajo zgubiti ne premoženja, ki ga ne posedujejo, ne duše, v katero ne verujejo, zato se svet boji njihovega sadu. Ako se hočemo torej mi uspešno boriti zoper to zlo in z uspehom širiti krščansko družabno načelo, moramo gledati, da izrujemo korenine, iz katerih poganja brezverski socializem, trudimo se pa, da delavstvo predvsem gospodarsko osamosvojimo, kolikor je to v danih razmerah mogoče. Delavca treba gmotno dvigniti, izvojevati mu dostojno existenco, da bo enakovredne stan poleg drugih stanov.

Tak socializem mora podpirati vsak stan, vsaka stranka, predvsem pa vlada, ki ima najnujnejši interes, da skrbi za red in mir ter pravičnost in mora štiti predvsem zatiranega.

(Prihodnjič konec.)

J. S. Z.

Za predsednika J. S. Z. je bil na izrednem občnem zboru izvoljen Jožef Gostinčar, za I. podpredsednika pa Miha Moškerc.

Shod skupine železničarjev se vrši v nedeljo, dne 9. februarja 1919 ob 3. uri popoldne v šentpeterskem prosvetnem društvu v Ljubljani. Vsi člani bivše »Prometne zveze« se uljudno vabijo, da se tega zborovanja prav gotovo udeležijo.

Jugoslovanska Strokovna Zveza in nemčurji ter socialisti na Koroškem. — V Podsinji vasi je zborovala skupina J. S. Z. dne 22. decembra m. l. Ni bilo dosti maščevanja zavoljo jugoslovanskega imena nad tamošnjo skupino J. S. Z., da so izgnali socialisti pristaše jugoslovanskega krščanskega prepričanja; zdaj ko so zasedle Bištrico v Rožu nemške čete, so aretirale te čete na ovadbo socialistov celo gostilničarke Ano Malle — vulgo Gašperco —, pri kateri je skupina J. S. Z. zborovala. Eden izmed voditeljev socialnodemokratskih Tonin je povrh tega še obrekoval od socialistov preganega Andreja Plajerja, ki bi mu sedaj socialisti radi še drugače posvetili, ne samo z izgonom iz službe. — Oče Marx je sovražil Slovane in njegovi sinovi socialisti delajo isto.

Trbovlje. Vse p. n. člane J. S. Z., ki so vsled vojnih razmer zaostali s plačevanjem prispevkov, vabimo, da se v to svrhu čimprej zglasijo pri skupnem blagajniku. Uradne ure so vsako nedeljo od 8. do 11. ure popoldne v čitalnici »Društvenega doma« v Trbovljah. — Krščansko-socialnemu delavstvu! Zavedaj se svoje stanovske dolžnosti in organiziraj se v Jugoslovanski Strokovni Zvezi! — V nedeljo dne 17. februarja bode ob 3. uri popoldne v čitalnici »Društvenega doma« sestanek članov in somišljenikov J. S. Z. Poročali bodo zastopniki skupine o sklepih osrednjega vodstva na izvanrednem občnem zboru dne 2. t. m. — Člani tukajšnjega »Orla« priredijo v nedeljo dne 9. februarja ob 3. uri popoldne v dvorani »Društvenega doma« v Trbovljah velenakupno igro »Revček Andrejček«. Vsi člani J. S. Z. se vabijo, da pridejo k predstavi.

Iz Trziča. Žalosten zgled, kako izrabljajo socialisti nevednost naših ljudi. Tako piše ena prenarjenih duš: Z žalostjo vam pišem, da sem postala čez noč socialistinja, kljub temu, da sem v ženski Marijini družbi. Čujte, kako je bilo. Pred tedni je nosil znani agitator (Jeršov) listke po hišah, češ, da moramo vse delavke iz predilnice v nedeljo ob 3. uri v gostilno g. Kavčiča. Misleč, da se gre za kako podporo ali kaj podobnega, smo se odzvale v polnem številu. Lepi govori so se vrstili in končno poziv, naj se vse zapišemo v njih stranko, sicer nimamo nikake pravice več v tovarni. Zapisovali so kar na dva kraja prestrašene delavke. Tudi sama sem se zapisala. Kljub temu, da nisem vedela kaj in kam. Zavezale smo se vsake 14 dni plačevati 1 krono. Izvolili so v odbor zavedne, katoliške žene, ki so izvolitev sprejele, seveda v svetem prepričanju, da gre za najboljšo stvar. — Počasi pa se je začelo svitati. Šla se a k pametnemu možu, mu povedala kako in kaj. Mož mi je v obraz povedal, da sem socialistinja. Seveda sem široko odprla oči. Pa mož je dejal, naj se nikar ne razburjam. Kar je zapisano, je zapisano. Plačevati ni treba, bodo pa radi ime zbrisali. In tako bomo tudi storile. — Vsa hvala gre tudi gosp. župniku, ki so nas pri shodu Marijine družbe ustno prijeli, pokazali, kaj smo naredile. Besede so učinkovale, me smo odstopile, razen nekaj zaslepljenih rev. Pa bodo tudi te spregledale. Tako postopajo svobodoljubni in svobodoljubni socialisti in demokratje. V pravi luči so se pokazali in to je prav. Bomo vsaj vedele, s kom imamo opraviti. — Pozivljamo pa g. veletovarnarja Gassnerja, naj se vendar zavzame za zbegane in zapeljane, saj ga pri nobeni dobri stvari ne manjka. — Svoje tovarišice pa pozivljamo, pristopimo k naši Jugoslovanski Strokovni Zvezi. Pa bo mirno srce in čiste roke!

Delavski prijatelji v Trzinu. Naj vam nekoliko opišem težave, ki jih imamo krščansko misleči delavci zadnji čas po nekaterih tovarnah. O svobodi se govori in o tej vpijejo najbolj glasno tisti, ki je sami drugim tovarišem ne privoščijo. Kar s silo nas hočejo pritirati v rdeča društva, kjer imajo glavno besedo razni brezverci. Ljudje, ki so bili še nedavno liberalci, so čez noč postali socialni demokratje, n. pr. čevljar Kristofek, ki je bil prej mojster v predilnici. Na shodu pri Pelarju je nastopil kot govornik njegov oče, znan pod imenom Štikpasirar. Ta mož, ki je kot mojster v predilnici zatiral na krut način delavke in surovo postopal z njimi, je govoril za delavce. Kdo naj mu verjame! Dobro je povedal Sitar na shodu Kristanovem Snovu, ki nosi zvonec med socialisti, ko mu je rekel, da je bil zapisan v drugem razredu, to je med najbolj ubožnimi osebami, dasi ima dve hiši in s tem je odjedel prostor drugemu bolj potrebnemu. Ne upajo si priznati pri svoji agitaciji, da ne hodijo v cerkev in pravijo, saj nismo zoper vero, da bi na ta način lažje pridobili nekaj članov. Toda dobro poznamo te ljudi, ki se nam sladkajo. Mi ostanemo trdni in nepogljivi. V jugoslovanski strokovni organizaciji je prostor za nas, tu je zbirališče vseh krščanskih delavcev in delavk. Kdor je naš, bo vstopil v to organizacijo.

Iz D. M. v Polju. Dne 12. m. m. se je pri nas ustanovila nova skupina J. S. Z., ki šteje danes že veliko članov. Delavstvo se je z veseljem oklepa, ker uvideva, da je le v slogi in združenju moč. Vzroka za to je pa tudi dovolj, ker se našemu delavstvu zelo slabo godi pod komando nemškega kapitala, katerega je skupaj spravil ubogi naš slovenski delavec. Tovariši, pozivljam vas, da do zadnjega vsake stopi v našo organizacijo, ne odnehajte prej, da bo zadnji mož, zadnja dekle v naših vrstah, ker le potem bomo lahko rekli, da smo mi res delavci, ki se zavedamo, da smo ljudje in si bomo upali nastopiti složno za naše zahteve. Zato vsi na delo za našo stanovsko organizacijo.

D. M. v Polju. Naša občina ves čas vojne ni skrbela čisto nič za aprovizacijo svojih občanov, ki so v pretežni večini delavci. Župan, kateremu so pri zadnjih volitvah kršč. soc. delavci pomagali z vsemi svojimi močmi do izvolitve, je čisto pozabil, kaj je njegova dolžnost napram delavstvu, ki malone gladu umira. Občinski odbor pa tudi menda ni imel smisla zato, da bi bil delavstvu pomagal v najhujši sili. Pa bodi temu tako ali tako, konstatiramo le suho dejstvo, da naša občina ni imela nikake aprovizacije. Zato je delavstvo na shodu J. S. Z. zahtevalo od župana in občinskega odbora, da naj izroči vso aprovizacijsko odbor, izvoljenemu na shodu, kar se je tudi zgodilo. Delavstvo je iz svoje srede zbralo odbor, katerega je tudi okrajno glavarstvo potrdilo in ga priznalo v celotni občini. Delavstvo pa naj ohrani mirno kri in naj ne posluša fraz, katere mu vsiljujejo ljudje, ki še nikoli niso imeli srca zanj in ki so ravno v zadnjem času pokazali, koliko jim je za dobrobit trpečega ljudstva. S takimi ljudmi, ki nimajo značaja ne časti, ne moremo imeti nič skupnega. Gre se jim le za lastno korist, za lasten žep. — Povem naj še to, da nam je okrajno glavarstvo naklonilo 5000 kron v svrhu aprovizacije revnega ljudstva. Naše Gospodarsko društvo v D. M. v Polju pa je prevzelo brezplačno financiranje in deljenje blaga za aprovizacijo. Želeli bi le bilo, da se omenjena Gospodarska zadruga razide in priklupi v smislu sklepov, sklenjenih na zadnjem delavskem shodu zaupnikov Prvem ljubljanskemu delavskemu konzumnemu društvu, potem bi bil naš obstoj zagotovljen.

Svetovni škandal v osrčju svobodne Jugoslavije.

V neposredni bližini slovenske prestolice se nahaja veliko podjetje, seveda ne v slovenskih rokah, ampak v rokah, ki so omadeževane s krvjo tisočev in tisočev nesrečnežev, ki so prelili svojo kri, v rokah brezvestnih Nemcev in židovskega kapitala, to je papirnica akcijske družbe Leykam Josefthal v Vevčah. Ta židovska tvrdka zasluži, da se postavi pred svetovno sodišče, ker našemu slovenskemu delavstvu počasi pije kri in ga tako postopoma umira. Če je kdo še danes morilec, je v prvi vrsti ta brezvestna družba, katera, čujte in strmite, še danes plačuje delavstvo po eno krono 92 vinarjev na dan. Tako ubogi delavec dobi na štirinajst dni okrog 20 kron. Delavkam in to odraslim starim delavkam po 24—30 vin. na uro. Kako sijajno je preskrbljena taka delavka, nam pokaže tale dogodek: neka delavka je vzela 1 kg špeha, katerega je tovarna preskrbela. Seveda ga je bilo treba plačati. Tovarna ji odtegne določeno vsoto od plače ostanek celih 20 ali 25 vinarjev ji pa izplača. Tako je morala za eno kilo špeha delati celih štirinajst dni. Potem naj pa še kdo reče, da nismo v svobodni Jugoslaviji, samo to moram pristaviti, da svobodni delavec, ampak nesramni židovski kapitalist, ki stori, kar se mu zljubi. Kje je

naša vlada, kje naše oblasti, da tega ne vidijo. Tu bi morala vlada odločno poseči vmes in storiti konec temu početju. Ape-liramo na narodno vlado, da naj odločno nastopi in naj stori konec temu nezasiš- nemu zatiranju našega ubogega trpina- delavca.

Delavsko pravo.

Naredba celokupne Narodne vlade SHS v Ljubljani glede izpolnitve občinskih odborov z zastopniki delavstva. Ker delavstvo v občinskih odborih ali sploh ni zastopano ali vsaj ne v primernem številu, nadalje ker ni umestno, da bi se sedaj v prehodni dobi tam, kjer občinski odbori še funkcionirajo, pred izpremembo občinskih volilnih redov vršile nove volitve v občinske odbore, se odreja: § 1. Občinski odbori tistih občin, ki jih določi Narodna vlada SHS, se pooblašča, da pokličejo v občinski odbor primerno, istotako po Narodni vladi SHS določeno število članov iz sre- de delavskih organizacij. § 2. Ta naredba, ki naj jo izvrši poverjenik za notranje za- deve, dobi moč z dne razglasitve. V Ljub- ljani, dne 15. januarja 1919.

Naredba celokupne Narodne vlade SHS v Ljubljani, s katero se uvaja osem- urni delavnik pri železnicah na slovenskem ozemlju države SHS. Z dnem 20. januarja 1919 se začasno do enotne definitivne ure- ditve po centralni vladi uvede za vse de- lavske kategorije pri železnicah osemurni delavnik. Narodna vlada pozivlje upravo državne in južne železnice, da se glede delovne dobe pri vseh ostalih kategorijah uslužbenstva medsebojno posvetujeta in, varujoč prometne in upravne železniške interese našega ozemlja, dogovorno z za- upniki uslužbenstva pripravita primerne predloge. V Ljubljani, 17. januarja 1919.

Okrožnica glede seznamov bolniških blagajen in zavodov. Poverjenišvo za so- cijalno skrbstvo pri Narodni vladi SHS v Ljubljani potrebuje za naložitev katastra natančne sezname vse okrajnih, obrat- nih, stavbnih, združenih, občinskih (posel- skih in društvenih bolniških blagajen in bratovskih skladnic, nadalje delavskih bol- niških zavodov, kar jih je v njegovem pod- ročju. Zato se naroča vsem političnim oblastvom prve stopnje (okrajnim glavar- stvom in predstojništvom avtonomnih ob- čin), rudarskemu glavarstvu in vsem dru- gim oblastvom in uradom na ozemlju Na- rodne vlade SHS v Ljubljani, ki jim je po- verjeno nadzorstvo, nad katerim izmed naštetih zavodov, naj mu najpozneje do dne 25. januarja 1919 pošljejo seznamke vseh bolniških blagajen in zavodov v svo- jem področju.

V seznamek je sprejeti tudi blagajne itd., oziroma njih posamezne dele (podru- nice, poslovalnice itd.), ki so bile, oziroma so po svoji organizaciji še podrejene obla- stim, oziroma predstojništvom, katerih se- dež je izven območja Narodne vlade SHS v Ljubljani. Take blagajne itd. naj naznani tisto oblastvo (urad), v čigar področju je vplačevalnica ali del (obrat, rudnik, odde- lek, pisarna) dotičnega zavoda. Prav tako je naznaniti bolniške blagajne, katerih oko- liš je vsled političnih razmer razdeljen ta- ko, da je njih sedež izven območja Narod- ne vlade SHS v Ljubljani. V tem in podob- nih primerih jih mora naznaniti tisto okraj- no glavarstvo, v čigar področju je odcep- ljeni okoliš, oziroma ki meji ob dotično ozemlje in ima s tem ozemljem najugodnej- še komunikacijske zveze; v dvomljivih pri- merih (dveh ali več glavarstev-mejašev) odločuje daljša meja.

Seznamek naj obseza tekoče število, ime blagajnice, sedež blagajne (zavoda), okoliš, dosedanje nadzorstvene oblasti po stopnjah, opombe. Pri blagajnah, navede- nih v drugem odstavku te okrožnice, je pripombno staviti morebitne predloge za njih razpust, združitve s kako drugo bla- gajno ali za drugačno reorganizacijo.

Dalje je pozvati vse blagajne itd., naj po stanju z dne 31. decembra 1918 sesta- vijo podrobne imovinske izkaze tako, da bo iz njih razvidno, kje in kako je naložena njih imovina (vrednotni papirji, posestva itd.). Razpolažne gotovine in terjatve na zastalih prispevkih ni navajati; pač pa naj se navedejo morebitni skladi (podporni, pokojninski i. dr.). Zbrani izkazi naj se semkaj predlože najpozneje do dne 15. fe- bruarja 1919.

Obenem z izkazi, navedenimi v prejš- njem odstavku, naj se doloži po en izvod (eventualno v prepisu) pravil in morebiti veljavnih poslovnikov, pravilnikov, služ- benih redov in pragmatik, pogodb in dru- gih notranjih predpisov.

Volilno pravo v Nemški Avstriji.

1. Voliti sme vsak Nemec in Nemka iz nekdanje Avstrije ali Nemčije z dvajse- tim letom.

2. Voliti ne smejo izpričani zločinci: oderuhi, goljufi, tatovi, zvodniki, javno nad- zorovani nečistniki, tisti, ki so pod kura- telo, ki jim odvzeta očetna oblast nad otro- ci in več kot dvakrat kaznovani pijanci.

3. Volilna pravica je hkrati dolžnost.

4. Pri volivnih okrajih ni razlike med deželno in mestom.

5. Volijo se stranke, ne imena kandi- datov. Vsaka stranka dobi toliko poslan- cev, kolikor ji gre po razmerju glasov, ki so bili zanjo oddani. Vsak okraj voli torej taiste kandidate, ki pripadajo njegovi stranki.

Voli se v vsaki občini, če šteje občina več kot 1000 glasov, dobi vsak tisoč svoje volišče.

6. Vsak voli tam, kjer se nahaja na dan volitve.

Voli samo tisti, ki je pravočasno vpis- an v volivno listo.

7. Volivne komisije sestojijo iz zastop- nikov strank. Predsednika imenuje okrajna ali krajevna oblast.

Volivne komisije so: glavna, okrožne, okrajne, občinske in krajevne.

8. Glavna volivna gosposka je na Du- naju. Imenuje se vlada. Ima predsednika in 20 prisodnikov. Pet izmed teh mora biti vodnikov. Ta komisija odloči končno v vseh volivnih sporih.

9. Za severno tirolsko okrožje je njen sedež Inomost. Predsednik je inomoški žu- pan, prisodnikov mora biti vsaj 6. Predla- gajo jih stranke po razmerju svojih glasov po zadnjih volitvah. Ta komisija skrbi za pregled volivnega izida, določi število od- danih glasov in koliko poslancev dobi vsa- ka stranka na podlagi izida.

10. Okrajno in krajevno volivno ko- misijo upostavi okrožna. Sestoji iz zastop- nikov strank. Predseduje župan ali namest- nik, ki ga imenuje župan. Ta komisija skrbi za zapisnik volivcev.

11. Zapisnik volivcev se sestavi po hiš- nih številkah. Vsako volišče ima svoj za- pisnik. Štirinajst dni mora biti na vpogled vsakemu.

12. Kdor ni v volivni listi, se lahko pri- toži ustno ali pismeno. Ugoditi mu mora komisija, če je prinesel s seboj izkaze vo- livne upravičenosti, tekem 3 dni.

Če je volivec v volivni listi in kdo ugo- varja temu, se mora volivca pozvati tekem 24 ur, da izkaže volivno upravičenost.

Organizacija.

Važnost načelnega poduka. Danes so ljudje lahkomišleni in neprevdarni. Ne lo- čijo jedra od lupine. Če si kdo nadene ju- goslovansko ime, gledajo za njim, če si drugi nadene demokratsko ime, letijo za tistim, če se spet kdo naslovi s kršćan- skim imenom, pravijo: za tem pojdemo. Prav! Vendar treba je dobro pogledati, ali je to krinka ali je resnica. Kdor je Jugo- slovan, ta ni takrat Jugoslovan, kadar se vse krčme odenejo s tem napisom, ampak takrat, kadar je treba za potrebe ljudi duševno in materijalno delati in trpeti. Kdor je mož, ljudstva v nebeni potrebi ne zapusti, se mu tudi ne prilizuje in ne kli- če ljudskim grehom: dobra dela so. Kdor je kristjan v dejanju ne z jezikom, ta ljubi res- nico in je zagovarja, tudi če je treba same- ga sebe kot zločinca križati. Samo tisti, ki si je ustvaril trdne misli, ki drže, je mož in ne vetinjak. Dandanes je polno listov in govorjenja — vse poslušaj, bere in jezika, misli pa nobeden. Kdor pa misli in si je ustvaril trdna načela, ta bo z enim pogle- dom presodil časopise in govorjenje in znal, koliko je zrna in plev. Moža načel ne bodo zmotili ne socialisti, ne boljševiki, ne nihče, ker za vrtoglavi ljudmi gredo samo vrtoglavi. Utrdite se v načelih.

Razno.

Vsak naj pridobi novega naročnika in gotovo pošilja dopise. Zganite se! Na delo! Agitirajte za J. S. Z. in naše časopise. Združite se!

Kako je to, da imamo v Ljubljani eno narodno vlado in eno deželno vlado. Dve naenkrat! Katero naj pa poslušamo! Obe, ali nobeno? Razmere naj se vendar konč- no uredi! Zahtevamo, da se ta stvar uredi in skliče državno kot deželno veče!

V Ljubljani imamo sedaj operno (na- rodno) in dramsko (prejšnje nemško) gle- dalisce. ki sta pod vodstvom Narodnega gledališča. Slovenski Taliji se obetajo lepi časi. Delavci, združite se v dramske odse- ke in prirejte igre!

Protestni šog je imela na svečnico v Ljubljani jugoslovanska omladina, ki se- stoji iz vseh jugoslovanskih organizacij. Sprejete so bile resolucije, naperjene proti Lahom in Nemcem.

Iadja z živili za Slovenijo je priplula v Trst.

Iz Maribora so spodili 16 nemških magistratnih uradnikov. Uraduje se sedaj slovensko.

Krvave dogodke v Mariboru preiskuje francoski major. Njegova preiskava je za Slovence ugodna.

V Gradcu so konfinirali Nemci sloven- ske visokošolce. Narodna vlada je stavila nemški vladi ultimati, da jih do 4. svečana izpuste, sicer bodo v Ljubljani konfinirani ravno tako nemški podaniki. 4., to je torej opoldan, so aretirali kot odgovor nemškim

represalijam 7 uglednih Nemcev. Nismo si- cer za to, da se ljudi zapira, je pa krivično postopanje Nemcev v Gradcu, ki se je iz- vršilo iz same oholosti in surovosti.

Na naslov helmana svete vojske. Bil sem na sestanku zaupnikov v »Unionu«. Po sestanku sem se pa spomnil v družbi nekaterih tovarišev, da bi bilo dobro pre- skrbeti si malo pokrepčila. Ker sem se udeležil tudi zadnjega protialkoholnega zborovanja v »Unionu«, sem si mislil v go- stilno ne greš, ampak ker je v bližini brez- alkoholna gostilna, bom pa šel na en čaj. Rečeno — storjeno. Vsedli smo se za mizo in naročili čaj, ki je bil zelo okusen, ko smo pa vprašali za račun, se nam je povedalo, da stane čaša 1 K 80 vin. Sami sebi nismo mogli verjeti, če slišimo prav ali ne. Vpra- šali smo še enkrat in se prepričali, da je gola resnica. Ko smo premišljevali po vzrokih te draginje, smo prišli po načelih logike do sledečega zaključka: Ljudje pijo vino in žganje sedaj, ko je tako silno dra- go bolj kot preje, — če hočemo, da bodo pili čaj in opustili alkohol, mora biti čaj še dražji. Če misli kdo, da to niso pravi vzro- ki, naj pove druge!

V Zagrebu je prevzela s 1. februarjem vojaško oblast ustanovljena Savska divi- zija, v Ljubljani pa Dravska divizija. Po- veljuje obema srbski general.

Trst ali Reka! Ne obe mesti sta na našem ozemlju in obe bosta tudi našli! Po- vsod zahtevajte to odločno. Naših bratov pač ne smemo in ne moremo izdati.

Reka — bo prosta luka. Dalmacija pripade Jugoslaviji. Koroška je že za nas gotova, Goriška tudi, le za Trst se še po- gajajo.

V Pragi je Ivan Hribar jugoslovanski poslanik.

Načrt za razdelitev veleposestev je že izdelan. Zemljo dobe kmetje in delavci, ki bodo zemljo sami obdelovali. Mislim, da bo vsak vesel, če bo dobil kak kos zemlje in jo bo z veseljem obdeloval.

Nad pet milijard bankovcev kroži v državi SHS. Od večje ali manjše množine bo odvisna valuta našega denarja.

»Republika«, Radičev dnevnik na Hr- vaškem, je vlada prepovedala.

Občni zbor Radičeve stranke na Hr- vatskem je imel na svečnico buren shod. Govorilo se je kar počez.

Pašič zastopa na mirovni konferenci baje velikosrbsko stališče! Je li to res? Slovenski narod zahteva, da pripoznajo na mirovnem posvetu takoj državo Jugoslavi- jo. Povejte nam, kje je ista skala, ki je na potu, da jo odvalimo. Zahtevamo pa od- krito besedo, brez zavijanj, da ali ne! Za- vzamejo naj se zastopniki na mirovnem kongresu, kot srednja vlada z vso silo za to, da ne izgubimo niti koščka slovenske zemlje! Ne samo besed, dejanj hočemo! Zganite se, da ne bo prepozno, če ne, bo pa ljudstvo samo govorilo in povedalo vse- mu svetu, kaj da zahteva.

Huda polemika se je razvila v časo- pisju glede tega, ker se skliče skupna vla- da Državnega veča, ki naj bi kontrolirala vlado in dajala zakone. Prav bi bilo in za- htevamo, da se skliče državni zbor. Absolu- tizma pač ne bomo zopet uvažali. De- mokratizem naj se pokaže povsod!

»Državna posredovalnica za delo« V preteklem tednu (od 27. jan. do 2. febr.) je iskalo delo 177 moških in 77 ženskih de- lavnih moči. Delodajalci so iskali 35 mo- škkih in 47 ženskih delavnih moči. Posredo- vanj se je izvršilo 56. — Od 1. januarja 1919 do 2. februarja 1919 je iskalo delo 1336 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 542 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 96. — Delo iščejo pisarniške moči (281), trgovske moči (131), služe za trgovine in urade, tovarniške delavke, služkinje, mizarji, kolarji, kovinarji, zidar- ji, tesarji, natakariče itd. — V delo pa sprejme posredovalnica rudarje (100), iz- učene poštarje in telegrafiste za Srbijo (50), služkinje, čevljarje, cestne delavce, šivilje in delavce v tovarne za čevlje.

Delavec in duhovnik. Delavec je trpin — trud in trpljenje je njegov delež. Duho- ven, ki se zaveda svojega vzvišenega po- klica, je podoben delavcu. Trudi se in trpi, kar ima, je delež ubogih, njegov trud in trpljenje je še večje kot delavca, ker je du- ševno in zato mnogo bolj naporno. Zato sta si delavec in duhovnik prijatelja, da te- žko dobi delavec boljšega in nesebičnej- šega prijatelja kot je duhoven. Saj duhoven nima svoje družine, njegova skrb in ljube- zen so zatirani in trpini — katerih je ne- beško kraljestvo. Biser duhovništva je pa celibat. Zato nas je neprijetno dirnilo, da se je dobila na Češkem skupina duhovni- kov, ki je za odpravo celibata. Sicer to ni naša stvar, dajati cerkvi in duhovščini v tem oziru kaka navodila, vendar moramo poudarjati, da bi z odpravo celibata kr- šćanski delavec zgubil svojo najmočnejšo oporo in bi bil pomen in ugled duhovskega stanu občutno oškodovan. Duhoven, ki bi moral skrbeti tudi za svojo družino in bi imel poleg svojih duhovskih poslov tudi vsakdanje skrbi moža in očeta, ne bi bil popoln duhovnik.

Na Dunaju bodo drugo leto javne na- sade spremenili v gredice in nasadili zele-

njavo. Tudi na širokem Ringu mislijo na- praviti pašnike in trate, kovanje posekati in nasaditi sadje, da bodo imeli več polj- skih pridelkov in živeža. Uvažujejo paž življenjske potrebe!

Bivši cesar Karel bo moral iz Avstri- je. Čudno, da ga niti rodni bratje ne marajo in to še »gosposki« sinovi ne!

Zveza narodov bo najbrž kmalu se- stavljena.

Svoboda in mir. A ni ne prve in ne drugega. Svoboda vsak po svoje razume- va, miru pa sploh nismo še imeli. Urede naj se že vendar razmere in naj se ne silijo ljudi v medsebojni boj!

8 milijonov rubljev so prinesli iz Ru- sije hrvaški vojni ujetniki, ki naj organizi- rajo boljševizem.

V Nemški Avstriji se vodi hud volilen boj med strankami. Posebno na Dunaju se je razvnel boj med kršćanskimi socialci in socialnimi demokrati.

Na Dunaju narašča vedno bolj število brezposelnih. Zahtevajo brezposelno pod- poro, za delo pa noče nihče prijeto. To ni prav! Kam pa pridejo? Sicer pa bodo Nemci videli, da bodo morali postati iz »Herrenvolka« — »Sklavenvolka«.

Oficirjev je brezposelnih na Dunaju toliko, da ne vedo kam z njimi. Ustanovili so obrtno šolo in tečaje, kjer se oficirji uče raznih obrti. Prav je!

D'Anunzio je že začel smešiti fran- coski in angleški narod zato, ker z Itali- jani ne tulijo za aneksijo zasedenih sloven- skih ozemelj.

Wilson zahteva, da Italija izprazni zasedeno ozemlje, ki naj ga zasedejo za- vezniške čete. Prav bi bilo, da bi se to zgodilo, da se ne bi godila taka nečloveška nasilja.

Glavni in odgovorni urednik: Anton Kom- ljanec. — Izdajatelj: Mihael Moškerc. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Delavci in delavke,

priljubljene med svojimi sodelavci, dobe lahak posiranski zaslužek. Pojasnila dobe na ust- mene in pismene ponudbe v upravi »Slovenca«.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3

je imela koncem 1. 1918, vlog : K 80.000.000— rezervnega zaklada „ 2.500.000—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 3%

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hra- nilnice. — Hranilnica je pupilarno varna. — Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti izkazu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga. — V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z o. z.

Stalna zaloga poljedelj. strojev: motorjev, mlatilnic, vitezjev, slamo- in reporeznic, brzoparnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja:

umetnih gnojil, kolonijalnega in specia- rijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga:

pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekaje- valnica klobas. — Lastna zeljarna.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani,

v lastnem domu Miklošičeva c. 6,

za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po brez odbitka rentnega dav- ka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložiške, tako da dobe leti od vsake 100 kron čisto 3 krome 25 vinarjev na leto.

3%
»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na raz- polago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim za- družnikom posojila proti vknjižbi z amori- zacijami ali brez ne na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menjice se eskomptujejo najbolje.

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih. —

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. — Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1918 nad 40 milijonov kron.

»Ljudska posojilnica« stoji pod ne- posrednim državnim nadzorstvom.